

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת האזינו

מוכנות

שירת האזינו, השוזרת יחדיו תוכחה לישראל ונבואה לכל הדורות, פותחת בפסוק תמוה:

"הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמַרְי פִּי" (דברים לב, א).

מדוע מתבקשים השמיים והארץ להקשיב ולשמוע? והלא בני האדם הם אלו הנתבעים לקיים את דברי ה'! ומדוע פונה משה רבנו לשמיים בלשון נוכח – "הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם", ואילו לארץ הוא מתייחס בלשון נסתר – "וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ"?

רש"י נדרש לקושיה הראשונה ומסביר שהשמיים והארץ הם העדים הנצחיים, הקיימים לעולם, ודרכם אפשר לגמול לישראל על מעשיהם. אם יעברו ישראל חלילה על הברית ייעצרו השמיים והארץ לא תיתן את יבולה, אך אם יהיו נאמנים לברית יזכו לשפע של ירידת גשמים ולברכה גדולה בתבואה וביבול הארץ.

יש שמפרשים שהשמיים והארץ הם מטפורה המסמלת את נצחיות המסר. כשם שהשמיים והארץ אינם כלים כך תתקיים נבואת ה' בוודאות, ולא תימחה לעולם.

ויש הרואים ב"שמיים" משל לאנשים החשובים המורמים מעם, וב"ארץ" משל לאנשים הפשוטים, יושבי הארץ. משה רבנו פונה בלשון נוכח לאנשים החשובים, למנהיגי העם, ותובע מהם להאזין לדבריו, לשמש דוגמה לרבים – ומתוך כך ינהרו גם כל האנשים הפשוטים לכיוון הנכון והטוב. אל מנהיגי הציבור אפשר לדבר בלשון קשה, "וְאֲדַבְּרָה", לדרוש דרישות גדולות וברורות, אך לשאר העם יש להעניק תורה מתוקה מדבש, להשמיע לאוזניהם הרכות את "אמרי פי".

לפעמים האנשים הפשוטים הם כלי קיבול, וגם בלי שיטו אוזן ובלי שאיש יפנה אליהם ישירות הם שומעים. "וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמַרְי פִּי" – הארץ תשמע מאליה, בטבעיותה. יש כאן ביטוי לאמונה בכוח הקדושה הטמון בכל אדם, במוכנות הטבועה בו לקבלת דבר ה'.

שאל דוד בוצ'קו